

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра германської філології



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи  Н.В. Михальченко

«30» серпня 2023 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕРЕКЛАД СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕКСТІВ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

035 Філологія

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша - англійська

Освітня програма: Переклад

2023-2024 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Єфименко Тетяна Миколаївна, доцент кафедри германської філології, кандидат філологічних наук.

РЕЦЕНЗЕНТ: к. філ. н., доцент кафедри англійської філології та прикладної лінгвістики Херсонського державного університету Просяннікова Я.М.

Програму схвалено на засіданні кафедри германської філології

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри германської філології _____ (Мироненко Т.П.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «28» серпня 2023 року № 1

Голова навчально-методичної комісії _____ (Дем'яненко О. Є.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «30» серпня 2023 року № 12

Голова навчально-методичної ради _____

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Переклад спеціальних текстів» студенти

набувають мовленнєвих навичок і вмінь та засвоюють лінгвістичні і соціокультурні знання, мають можливість розвивати перекладацькі компетенції та загальні уміння спілкування англійською мовою, набувають впевненості щодо використання мови як засобу комунікації та перекладу при перекладі спеціальних текстів. Належна увага в цьому курсі приділяється обґрунтуванню лінгвістичної природи певних типів мовних одиниць, встановленню їх семантичного навантаження та, відповідно до цього, визначенню способів їх адекватного перекладу на рівні слова, словосполучення, речення чи тексту.

Ключові слова: спеціальні тексти, лінгвістичні, соціокультурні знання, перекладацька компетентність.

Summary

In the process of studying the discipline "Translation of special texts" students acquire speaking skills and acquire linguistic and socio-cultural knowledge, have the opportunity to develop translation skills and general communication skills in English, gain confidence in using language as a means of communication and translation. this course focuses on substantiating the linguistic nature of certain types of language units, establishing their semantic load and, accordingly, determining ways to adequately translate them at the level of words, phrases, sentences or text.

Key words: special texts, linguistic, sociocultural knowledge, translation competence.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Переклад спеціальних текстів» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, предметної спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська, освітньої програми: Переклад.

Об'єктом вивчення курсу «Переклад спеціальних текстів» є власне переклад як діяльність, як центральний компонент двомовної опосередкованої комунікації, як текст.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: засоби та способи досягнення еквівалентності у процесі перекладу спеціальних текстів.

Міждисциплінарні зв'язки: курс спирається на навчальні дисципліни, які вже мають бути засвоєні студентами на попередніх курсах: загальне мовознавство, лінгвокраїнознавство, практична та порівняльна граматики практичний курс основної іноземної мови, порівняльна лексикологія англійської та української мов.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

1. 1. *Мета курсу:* ознайомлення студентів-магістрантів з новітніми напрямками перекладознавства, орієнтованих на текст і текстуальність як об'єкти наукового дослідження, релевантні для перекладу.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є ознайомити студентів з новітніми типологіями текстів і критеріями текстуальності, релевантними для перекладу; видами, жанрами і композиційною структурою текстів різних функціональних стилів, принципами, методами і моделями перекладу різних текстових жанрів на всіх етапах здійснення перекладацької діяльності: від попереднього перекладацького аналізу тексту вихідної мови через перекладацькі трансформації та когнітивні процедури перекладу до редагування і експертизи перекладеного тексту цільової мови; поглибити теоретичні й практичні знання майбутніх філологів-перекладачів та удосконалити їх навички у галузі сучасних методик аналізу дискурсу з метою виявлення у тексті семантичного ядра (змістового центру), ключових слів, лексико-семантичних зв'язків між словами, що забезпечують когезію (зв'язність) тексту; поглибити знання студентів з основ стилістичного (жанрового), комунікативно-прагматичного та гендерного аналізу тексту; розвинути уміння студентів диференціювати оригінальні тексти за функціональним стилем та у зв'язку з цим застосовувати різні засоби перекладу.

Передумови для вивчення дисципліни: теоретична фонетика, лексикологія англійської мови, порівняльна граматики англійської та української мов.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5,0 кредитів ECTS.

Програмні результати навчання:

ПРН7 - Вміти здійснювати іншомовну комунікативну діяльність, демонструючи рівні сформованості мовної і мовленнєвої компетентності на рівні C1 - B 2 з основної іноземної мови і на рівні B 1 – з другої іноземної мови, згідно з Загальноєвропейськими стандартами мовної освіти;

ПРН8 - Демонструвати здатність використовувати знання й уміння з теоретичної граматики, теоретичної фонетики, лексикології, стилістики для іншомовного комунікативного спілкування основною іноземною мовою;

ПРН13 - Вміти реферувати наукові джерела (у т.ч. іншомовні) і оформлювати результати у курсовій роботі з теоретичних дисциплін (теоретична фонетика, теоретична граматика, лексикологія основної мови) та методики викладання іноземних мов;

ПРН14 - Демонструвати навички публічної етичної поведінки;

ПРН15 - Застосовувати навички працювати самостійно і в групі.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК1 - здатність до абстрактного мислення, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК4 - здатність вдосконалювати власне навчання з розробленням навчальних і дослідницьких навичок;

ЗК10 - здатність працювати в міжнародному контексті;

ЗК12 - здатність ідентифікувати особистісний профіль фахівця з обраною ним індивідуальною стратегією життєдіяльності та гуманістичною спрямованістю на діяльність філолога, яка зорієнтована на вітальні, соціальні та професійні цінності.

II. Фахові:

ФК1 - **Здатність** здійснювати іншомовну комунікативну діяльність з основної іноземної мови; другої іноземної мови для реалізації професійних завдань і особистісних намірів;

ФК2 - **Володіти** системою лінгвістичних знань, що включає в себе знання основних явищ на всіх рівнях мови і її функціональних різновидів;

ФК3 - **Володіти** конвенціями мовного спілкування в іншомовному соціумі, правилами й традиціями міжкультурного спілкування з носіями досліджуваної мови;

ФК4 - **Здатність** самостійно опановувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід з позицій останніх досягнень філологічної науки та соціальної практики;

ФК5 - **Володіти** теорією виховання й навчання, сучасними підходами в навчанні іноземним мовам, що забезпечують в учнів розвиток мовних, інтелектуальних і пізнавальних здатностей, ціннісних орієнтацій, готовність до участі в діалозі культур;

ФК6 - **Здатність** до професійного удосконалення, підвищення кваліфікації.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Лінгвістика тексту в аспекті перекладу.

Тема 1. Текстові категорії. Взаємообумовленість категорій «стиль» і «текст». Міждисциплінарність лінгвістики тексту: зв'язок лінгвістики тексту, функціональної стилістики тексту і попереднього перекладацького аналізу. Дефініція поняття «текст»: проблемні аспекти.

Тема 2. Визначальні ознаки поняття «текст» у сучасній лінгвістиці тексту. Спірні текстуальні ознаки. Значення і використання лексеми «текст» в історії європейського мовознавства від античності до Нового часу. Еволюція наукових уявлень про текст у XX столітті. Текстоутворюючі ознаки.

Кредит 2. Типологія текстів.

Тема 3. Класифікація текстів за ступенем перекладності А. Нойберта. Жанрова класифікація Р. Юмпельта. Класифікація текстів за принципом відповідності позамовній реальності В. Коллера. Макростилістична типологія текстів Б. Зандіг за принципом стилістичного зразка. Функціональні класифікації видів і жанрів текстів. Класифікація композиційно-мовленнєвих форм М. Брандес, В. Провоторова.

Кредит 3. Принципи і методи перекладу інформативних і апелятивних текстових жанрів у руслі сучасних теорій перекладу.

Тема 4. Проблеми перекладу інформативних текстів. Основні та додаткові функції інформативних текстів. Жанри текстів з приматом інформативної функції. Особливості перекладу ділової кореспонденції. Прийоми перекладу технічних інструкцій і правил з експлуатації для користувачів. Переклад наукових текстів: підручників, наукових статей, монографій, виступів на конференціях. Особливості перекладу патентів, договорів, свідоцтв, судових вироків.

Кредит 4. Проблеми перекладу апелятивних текстів.

Тема 5. Переклад і жанровий аналіз публіцистичних текстів. Передова стаття, колонка, глоса. Труднощі перекладу рекламних текстів. Шляхи збереження впливу на адресата у перекладі. Релігійні тексти як жанрова проблема перекладу. Множинність перекладу Біблії.

3. Рекомендована література

Базова:

1. Аспекты общей и частной лингвистической теории текста. М.: Наука, 1992, 192 с.
2. Брандес М.П., Проворотов В.И. Предпереводческий анализ текста. М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2003, 224 с.
3. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981, 139 с.
4. Евинтов В.И. Многоязычные договоры в современном международном праве. К.: Наук. Думка, 1981, 134 с.
5. Казакова Т.А. Imagery in Translation. Практикум по художественному переводу. СПб.: Изд-во «Союз», 2003, 448 с.
6. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Частина 1 та 2. К.: Політична думка, 1997, 1999. 301 с.
7. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Юніверс, 2002. – 280 с.
8. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2003, 448 с.

Допоміжна:

1. Макаренко Е. И. Жанрово-стилистическая доминанта в переводе. втореф. дис. канд. фил. наук / Одесса. Ун-т. Одесса, 1989, 24 с.
2. Радченко І. О., Орлова О. М. Новий тлумачний словник сучасної української мови. К. : ПП Голяка В. М., 2006, 768 с.
4. Максимов С.Е. Прагматика текста международного договора (на материале английского языка) // Прагматические аспекты изучения предложения и текста. К.:

КГПІІІА, 1983, С. 125-131.

7. Компанцева Л. Ф. Інтернет-комунікація: когнітивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня док. філол. наук : спец. 10.02.20 «Германская филология» / Л. Ф. Компанцева. Луганськ, 2007, 45 с.

8. Коломієць С.С., Шевченко М.В. Жанрово-стильова домінанта у відтворенні англomовного опису винаходу у патентній літературі мовою перекладу / С.С. Коломієць, М.В. Шевченко // Національний університет «Острозька академія». Наукові записки. Серія «Філологія». Острог, 2011, Випуск 20, С. 281-290.

9. Скиба К.М. Прагматичний аспект новинного інтернет-дискурсу як перекладацька проблема // Наукові записки: теорія і практика перекладу, № 9, 2010, С. 319-323.

Інформаційні ресурси

- | | |
|--|---|
| 1. http://nbuv.gov.ua/ | 11. http://www.reglibrary.mk.ua/ |
| 2. http://www.nplu.org/ | 12. http://www.library.pl.ua/ |
| 3. http://www.lsl.lviv.ua/ | 13. http://libr.rv.ua/ |
| 4. http://www.ukrbook.net/ | 14. http://www.ounb.sumy.ua/ |
| 5. http://www.odnb.odessa.ua/ | 15. http://www.library.kharkov.ua/ |
| 6. http://korolenko.kharkov.com/ | 16. http://www.lib.kherson.ua/ |
| 7. http://www.library.vn.ua/ | 17. http://www.ounb.km.ua/ |
| 8. http://ounb.lutsk.ua/ | 18. http://www.library.ck.ua/ |
| 9. http://www.lib.dp.ua/ | 19. http://libkor.com.ua/ |
| 10. http://www.lib.zt.ua/ | 20. http://www.gntb.n-t.org/ |

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: самостійна робота, контрольна робота.